No 1970 — 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ6,00; franko door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 15 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels, tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Oktober.

Van verschillende zijden zijn aan den Koning door ambachtslieden en arbeiders adressen opgezonden om te klagen over de duurte der levensmiddelen, met verzoek om maatregelen te nemen, die zouden kunnen bijdragen tot de vermindering van den al te hoogen prijs der eerste levensbehoeften.

Met der daad, men mag niet ontveinzen dat de toestand van een groot deel onzer bevolking zorgelijk is. Vleesch en spek waren reeds voorlang in sommige streken van ons land te duur, om te kunnen dienen tot voeding van een groot deel der mindere klasse. Maar in de laatste jaren is de prijs daarvan dermate gestegen, dat ook zelfs daar, waar het gebruik van vleesch en spek vroeger nog voor de arbeidende klasse mogelijk was, thans dit verbruik zelfs heeft opgehouden onder hen, die de adressanten van Middelburg de fatsoenlijke burgers noemen. Zeker is het in allen gevalle, dat bij die steeds vermeerderende schaarschte en duurte van alle levensmiddelen het gebruik der meest voedende spijzen hoe langer hoe meer moet worden besnoeid, en dat ieder, die niet onder de zeer gegoeden behoort, in de verpligting geraakt om zich althans van een gedeelte hunner dagelijksche en gewone en beste levensmiddelen te onthouden.

De oorzaken die dezen kommervollen toestand hebben voortgebragt, zijn velerlei en niet van dusdanigen aard, dat zij door maatregelen van algemeen bestuur spoedig zijn te verhelpen.

Een eerste oorzaak ligt in de geringe verdiensten, die thans aan de arbeidende klasse van welken aard ook, en aan de neringdoende gezinnen toekomen. De toestand van het fabriekwezen, de omkeering, die de kleinhandel in de laatste 25 jaren ondergaan heeft, hebben medegebragt, dat de waarde van den arbeid gelijk de verdiensten der neringen steeds meer en meer zijn gedaald. Er zijn uitzonderingen voor sommige streken des lands, waar de arbeid nog goed beloond en de nering nog goede winsten trekt, maar 't zijn ook slechts uitzonderingen. Over het geheel genomen is in de laatste jaren het loon van den handwerksman en van den neringdoenden burger verminderd.

Daarentegen zijn de levensmiddelen in de laatste jaren, bepaaldelijk in ons land, al duurder en duurder geworden. Bij verminderde inkomsten heeft men duurder levensmiddelen te betalen.

De hooge prijs der voedingsmiddelen gedurende de laatste jaren is niet alleen toe te schrijven aan den hier voor een grooter, daar voor een minder gedeelte mislukten aardappelen-oogst. Ongetwijfeld heeft de aardappelenziekte veel tot het stijgen der prijzen bijgedragen; maar de misgewassen der aardappelen hebben nog een ander gevolg gehad, den vermeerderden uitvoer namelijk van allerlei soort van eetwaren naar Engeland. De vrije invoer daarvan in Engeland, door Sir Robert Peel's vrijhandels-systeem bewerkt, invallend met een totaal mislukten aardappelen-oogst in Ierland en Engeland, hebben een vermeerderde ontwikkeling gegeven aan den uitvoer uit Nederland van alles wat ons land tot voeding oplevert; en daaronder vooral fruit, groenten, boter, vleesch en spek. Die plotseling geopende en spoedig opgevoerde uitvoer van levensbehoeften staat niet in verhouding met hetgeen ons land voortbrengt, dat op zulk een grooten uitvoer niet was voorbereid, en dat welligt nog jaren kan noodig hebben, om de produktie van voedingsmiddelen in evenwigt te brengen met de aanvraag daar naar. Die uitvoer nu is nog altijd toenemende in veel grootere mate, dan zich de kultuur ontwikkelen kan.

Bij dien algemeenen stand van zaken, die de verdiensten vermindert en de levensmiddelen verduurt, is dit jaar nog gekomen, de mindere opbrengst van den oogst in 't algemeen over gansch Europa, met het gevaar van een algemeenen oorlog.

De vrees dat de oogst niet genoegzaam voor de bestaande behoefte zou opbrengen, heeft eene paniek doen ontstaan, die al de markten van Europa heeft in beweging gebragt. De spekulatie-zucht heeft er zich in gemengd, en het onvermijdelijk gevolg daarvan was, dat het brood zeer in prijs moest stijgen. Met het brood worden natuurlijk alle levensmiddelen in de hoogte gedreven.

De verwikkelingen uit de Oostersche quæstie geboren, vermeerderden die bezorgdheid en daarmede den prijs der granen. Daarbij is het vermoedelijk, dat de Engelsche en de Fransche departementen van oorlog zich provianderen, om op alle gebeurtenissen voorbereid te zijn; zoodat ook uit dien hoofde de vraag naar graan, spek en vleesch en de uitvoer daarvan zal zijn vermeerderd.

Alle deze redenen hebben gezamenlijk, eerst langzamerhand, en in de laatste maanden plotseling gewerkt om de prijzen van alle levensmiddelen al hooger en hooger te doen klimmen, middelerwijl het loon der arbeidende en nijvere en neringdoende klassen laag bleef. Zoodat er op dit oogenblik geene verhouding bestaat tusschen de verdiensten van het grootste deel der bevolking en de waarde van hetgeen zij tot voeding behoeft.

Dat de bevolking in zulke omstandigheden zich tot den Koning wendt ten einde maatregelen van voorziening uit te lokken, dat getuigt reeds van den goeden geest, die haar bezielt. Middelerwijl in andere landen volksoploopen plaats grepen, die de publieke rust bedreigden en daardoor den toestand nog verergden, heeft onze goede en ordelijke bevolking zich rustig gehouden, en toen zij begreep iets te moeten doen, hebben sommigen harer door een eerbiedig adres zich bij den Koning vervoegd, om door bemiddeling van wettige maatregelen aan de bezwaren van het oogenblik te gemoet te komen.

De vraag is slechts of door maatregelen van algemeen bestuur de toestand is te verbeteren? Wij aarzelen niet de meening te uiten, dat men zich daarvan geene al te groote verwachting mag voorstellen, wil men zich niet eene groote en bittere teleurstelling voorbereiden.

De beide brochures, nu eenigen tijd geleden door den Zeer Eerw. heer H. J. Sonjee uitgegeven, kunnen, wegens de aanleiding, die den geachten auteur de pen in handen gaf, onder de vlugschriften van den tijd dat het misverstand heerschte, gerangschikt worden: hun inhoud echter verzekert hun eene blijvende waarde en lang nog nadat in volstrekte vergetelheid zal zijn geraakt, wat tot hun ontstaan aanleiding gaf, zullen zij door een elk moeten geraadpleegd worden, die zich met de lotgevallen der eerst zoo overmoedige, later kwijnende en thans bijna geheel weggestorven jansenistische sekte in Nederland bekend wil maken.

Op de eerste der beide brochures van den Zeer Eerw. heer Sonjee hebben wij in der tijd de aandacht gevestigd van onze lezers en de spoed, waarmede eene zeer aanzienlijke oplage dier brochure in weinige dagen opgeruimd werd, bewees, dat wij, met lof te brengen aan den arbeid des geachten auteurs, ons niet vergist hadden. Op geschikte wijze had hij dan ook het door hem gekozen onderwerp aangegrepen en ontwikkeld. Hoe zijn wij toch hier te lande aan die ongelukkige Jansenisten gekomen? Hoe hebben zij zich te eeniger tijd zoo kunnen uitbreiden? Wat thans nog van hen te denken? Wat thans nog van hen te duchten? — ziedaar zoo vele vragen, waarop ook wel elders voor eenige maanden op verdienstelijke wijze geantwoord is, maar waaromtrent het, desniettemin, aan velen aangenaam moest zijn, in een beknopt, zaakrijk en geestig geschreven opstel, de gewenschte inlichtingen te ontvangen.

Niet even welkom evenwel was dat opstel aan alle lezers. De van het echte vuur aan 't blaken *no-popery*-schreeuwers, die van de eigenlijke Roomschen nu wel juist zoo veel niet houden, maar daarentegen aan »de *Oud*-Roomschen van *nä* de reformatie," och, zulk een goed hart toedragen, vonden het opstel in 't geheel niet aardig. En wat »de *Oud*-Roomschen van *nä* de Reformatie" — zoo werden de Jansenisten gekenmerkt door den vernuftigen schrijver van *Een dorpspraatje over de Bisschoppen* — zelven aangaat — te oordeelen naar de hevige en voor hun sektebelang in der daad kompromettante taal van zekeren heer de Vries, die, in de *Amsterdamsche Courant* tegen pastoor Sonjee opkwam, om hem den handschoen toe te werpen, naar zijne taal te oordeelen, moet het besproken opstel hun bitter ongelegen zijn gekomen.

Wat hun daarin ongevallig was? Het wordt niet zoo duidelijk gezegd, maar het laat zich gemakkelijk raden. Pastoor Sonjee had weinig verschoonend gesproken over de jansenistische scheuring en over de ellendige rol, welke zij, sedert haar ontstaan, hier te lande gespeeld heeft. Hij had haar te voorschijn getrokken uit het schemerlicht, waarin zij zich liefst schuil zoekt te houden, en zoo in 't volle licht gebragt, maakte zij eene alles behalve gunstige figuur. Is het te verwonderen dat hare adepten gloeiden van verontwaardiging en dat de heer de Vries, in onberedeneerde gramschap over het lastig geschrijf van pastoor Sonjee, dezen eenige handen vol scheldwoorden naar het hoofd wierp, waardoor hij zijn gemoed dacht te koelen, maar waarin hij tevens zijne volslagene onmagt ter bestrijding van het tegen zijne sekte aangevoerde ten klaarste bewees?

Doch hij bepaalde zich niet tot schelden en tieren — tot het aanwenden der middelen, waarvan magteloozen steeds gewoon zijn gebruik te maken. Aan den heer Sonjee had hij »de vuigste logen" en »de grootste onbeschaamdheid" ten laste gelegd: de heer de Vries zou bewijzen, dat hij het regt had tegenover den heer Sonjee zich van die groote woorden te bedienen. De laatste had gevraagd, dat de Jansenisten »het stuk of de stukken zouden bekend maken en aan het algemeen mededeelen, waarbij zij onder de oude Staatskerk uitdrukkelijk erkend zijn, of hun het verlof tot het openlijk voeren van de titels der oude bisschopszetels is toegestaan." Zijnerzijds beweerde de heer Sonjee, dat zulke stukken niet bestaan, dat zulk eene uitdrukkelijke erkenning nimmer heeft plaats gehad. — Dat gaat te ver, dus roept de kampioen der klerezy uit, zulk een onbeschaamd beweeren moet naar verdienste getuchtigd worden. Gij beweert, dat die stukken niet bestaan; welnu, verneem dan, dat ik in 't bezit ben van officieele akten, die uw beweeren te schande maken en dat ik u die kan aanwijzen! — Had dat dan maar gedaan, herneemt de heer Sonjee. »Wat ware ligter dan van die officiele *acten en copijen*, welke, volgens den heer J. H. de Vries, de bisschoppelijke Klerezy *bezit* en *kan* aanwijzen, het krachtigste openbaar te maken; niet te roepen: gij liegt, maar te bewijzen: gij dwaalt? Neen, zegt de heer de Vries, wat verbeeldt gij u wel? eerst de edelmogende Staten-Generaal en dan »zoodra ik zal meenen dat te mogen doen, zal ik die acten".... openlijk bekend maken? Volstrekt, niet! maar dan »zal ik eenen Notaris of anderen bevoegden persoon aanwijzen, bij wien ik die acten ter inzage zal nederleggen." — En, let wel, om die gunst te verkrijgen, moet ik den heer J. H. de Vries, Pastoor, enz., eerst *daartoe* nog *openlijk*, door middel van de *Amsterdamsche Courant, uitdagen.*" Welk een omhaal, en welk eene dwaze pretentie! Pastoor Sonjee had geen lust om zich daarnaar te schikken en beproefde daarom liever »of het, buiten den heer de Vries om, en zonder notariele tusschenkomst, ook mogelijk ware den inhoud der door hem bedoelde acten en copijen aan het licht te brengen en hunne waarde te toetsen."

Aan deze uitmuntend geslaagde proefneming zijn wij verschuldigd de *Nieuwe inlichtingen en opmerkingen over de erkenning der oud-bisschoppelijke klerezy onder de oude Staatskerk en later*, een werkje van blijvende waarde, dat in alle bibliotheeken bij de werken over de kerkelijke geschiedenis in Nederland eene plaats verdient en waarvan tevens door een elk, die op de hoogte wil blijven van de gebeurtenissen van den dag, met belangstelling kennis zal genomen worden. Het slaat aan de op hoogen toon uitgesproken beweeringen van den heer de Vries, dat de sekte, waartoe hij behoort, onder de vroegere Staatskerk en later wel degelijk, blijkens onder hem berustende akten, erkend zou zijn, meedogenloos den bodem in en staaft op onomstootelijke wijze, dat de akten, welke de heer de Vries meent te kunnen aanvoeren, in 't belang van zijne stelling niets, volstrekt niets bewijzen van wat zij bewijzen moeten. Met welken nadruk en hoe oolijk dit den heer de Vries door den geachten auteur aan 't verstand wordt gebragt,

leze men zelf in de *Nieuwe inlichtingen*, het genot van welker lezing wij door eene schrale ontleding niet willen bederven, maar waarop het ons een genoegen is geweest onze lezers opmerkzaam te hebben mogen maken, en waarvoor wij den Zeer Eerw. heer Sonjee onzen opregten dank betuigen, als voor eene hoogst verdienstelijke literaire bijdrage, aan welke wij het mede verschuldigd zijn, dat de Katholieken op literair gebied, in de laatste maanden, eene niet onguustige figuur hebben gemaakt tegenover de pennevoerders van hunne door drift bezielde aanvallers.

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft aangekondigd, gelijk men weet, dat men zich niet voor te bereiden heeft op de behandeling van de lang verwachte onderwijs-wet, gedurende de tegenwoordige zitting van de Staten-Generaal. Deze verklaring van den minister schijnt den *Nederlander* eene gereede aanleiding te hebben gegeven, om zijne reeds honderdmaal herhaalde beschouwingen over de wijze, waarop het onderwijs hier te lande behoort georganizeerd te worden, te hernieuwen. Of dat van vriendschappelijke gezindheid ten aanzien van het tegenwoordige ministerie getuigt, blijve in het midden gelaten.

Welke beginselen door den *Nederlander* ten opzigte van de regeling van het onderwijs worden vastgehouden, is bekend. Hij vraagt:

„1. Vrijheid van bijzonder onderwijs volgens de Grondwet.

„2 Eene welingerigte openbare school, in den regel tegen de concurrentie der bijzondere school bestand.

„3 Waar het mogelijk is, afzonderlijke scholen van Staatswege voor Protestanten en Roomsch-Katholieken.

„4 Geen godsdienstlooze school, die door ter zijde stelling van Bijbel- en Volkshistorie, voor de behoefte der Protestantsche jeugd niet voldoende is."

Ziedaar zijne vorderingen betreffende de zaak in quæstie, omtrent welke vorderingen het oogenblik ons geenszins geschikt voorkomt eene weinig vruchtbare diskussie te openen. Desniettemin moeten wij blijven opkomen tegen den *sub* 4° door den *Nederlander* geformuleerden eisch. Wil *hij* „geen godsdienstlooze school, die, door terzijdestelling van [Nederlandcrachtige] Bijbel- en Volkshistorie, voor de behoefte der Protestantsche jeugd niet voldoende is; *wij* willen geene godsdienstlooze school, die, door ter zijde stelling van katholiek-katechetiesch onderwijs en van onvervalschte volkshistorie voor de katholieke jeugd niet voldoende is.

De Grondwet klaagt op zijne beurt over het geringe aantal van leden, dat in de sektiën deelneemt aan het onderzoek der wets-ontwerpen. Zij zegt:

„Van lieverlede worden thans openbaar gemaakt de, door de Kommissie van rapporteurs vastgestelde, voorloopige verslagen over wets-ontwerpen, die in de sektiën der Tweede Kamer onderzocht zijn geworden.

„*Het is bekend, dat aan dit onderzoek meestal slechts weinige leden hebben deel genomen.* Het doel, met het voorloopig onderzoek beoogd, wordt daardoor gemist. Noch de Natie, noch de Regering kan, uit een verslag, door een derde der leden opgemaakt, te weten komen, *hoe de meerderheid* der Vertegenwoordiging over het onderzochte wets-ontwerp denkt.

„Wenschelijk ware het alzoo, naar onze meening, dat gehoor werd gegeven aan den wenk, omtrent dit punt dezer dagen door *de Tijd* gegeven."

Ook de *Nederlander* heeft dezer dagen de aandacht gevestigd op ons schrijven. Niet zonder reden. Wij gelooven niet dat er ooit een tijd geweest is, waarin de werkzaamheden der sektiën doorgaans door zoo vele leden zijn verwaarloosd als thans geschiedt.

In ons Nommer van gister en eergisteren hebben wij gezien op welk eene eenvoudige, maar daarom juist overtuigende wijze, de *Civilta Cattolica* heeft aangetoond, dat de regering van den mensch slechts door geweld kan bestaan; thans zullen wij zien, hoe zij het andere vraagstuk uit elkander zet, namelijk:

III. God regeert door de vrijheid.

Na al het aangeduide zal men moeten erkennen, het is niet regt dat de mensch beveelt; dan waar is op de wereld, tegenwoordig ten minste, de maatschappij te vinden waar het God is die beveelt? of is er nog eene theokratie aanwezig, welke die der Maccabeën heeft overleefd.

Ja, wij vinden haar, of liever het zijn onze tegenstanders die ze gevonden hebben en ze zien. Zij zijn het die, terwijl zij ons hooren zeggen dat God een onomstootelijk regt bezit op het geloof en de onderwerping van allen, van vorsten zoowel als volken, niet ophouden ons toe te voegen, dat wij de wederinvoering der *theokratie* verlangen. Die aantijging is valsch, huichelachtig en ter kwader trouw, wijl de theokratie niet is de regering van den mensch, onderworpen aan de regelen van het regt, maar de onmiddellijke regering van God gebiedende, volgens de materieële belangen. Dan hoe het zij, nemen wij haar in dit geval aan als de overdreven uitdrukking eener onwrikbare waarheid. Ja, in de katholieke maatschappij is het God die regeert. De erkenning dat het gezag is van dien aard, namelijk dat het ingesteld is door God, en daarom door het geweten der geloovige onderdanen wordt geëerbiedigd, ziedaar de voorwaarde die het zamengaan van regering en van vrijheid mogelijk maakt. Met behulp der beginselen, welke wij reeds vroeger hebben vastgesteld, zullen weinig woorden genoeg zijn om zulks te bewijzen.

Hebben wij niet alreeds gezegd, dat ieder wezen vrij is, wanneer het geen hindernissen ontmoet in het bereiken van zijn doel? Het is de natuur van den mensch, te handelen overeenkomstig de bepalingen van zijn wil, te willen overeenkomstig de bepaling van zijn oordeel, en te oordeelen volgens de waarheid; en wanneer hij aan alle deze voorwaarden gehoorzaamt, is hij vrij. Zoo dan de Katholiek slechts handelt, wanneer zijn geweten hem zegt dat hij handelen moet, volgt het van zelve dat hij dus handelende volmaakt vrij is. Men werpe ons niet tegen dat hij ongelijk heeft zijne gehoorzaamheid als verpligtend en redelijk te beschouwen; er is op dit oogenblik slechts sprake van het feit en niet van het regt — en het feit is onbetwistbaar. Iedere katechismus leert het ons: men gehoorzaamt aan zijn vader, aan de overheid, aan den vorst, aan de wet, omdat het vierde gebod der Tien Geboden zulks beveelt en deze vrijheid in de gehoorzaamheid komt nog meer uit door de tegenstelling, welke ontstaat uit het vermogen van niet te gehoorzamen aan de wet, wanneer God haar afkeurt.

„Indien ik gehoorzaam, ben ik daarom niet minder vrij," roept luid het geweten van ieder Katholiek, en bij het zien van duizende belijders en martelaren, die, sedert de H. H. Apostelen Petrus en Paulus het Sanhedrin weerstonden, hen hebben opgevolgd in den kamp tegen monarchale en republikeinsche tirannijen, is hij ten volle overtuigd dat de katholieke gehoorzaamheid vrij is en uit eigen beweging voortkomt. En dit feit is reeds achttien eeuwen lang in werking, en het episcopaat van Frankrijk, Piemont, België, Holland, Engeland, de Rijn, Ierland en Nieuw-Grenada, schijnt nog niet gezind te wezen, het te loochenstraffen.

Men moge nu zeggen dat de gehechtheid van den Katholiek aan zijn geweten niets is dan eene slaafsche getrouwheid, men moge het geloof dat hij in zijne priesters stelt domheid noemen, namelijk dat geloof 't welk hem de gehoorzaamheid mogelijk en gemakkelijk maakt zonder hem van zijne vrijheid te berooven, en dat hem bij de vrijheid bewaart zonder dat de maatschappij er schade bij lijdt; men kan hieromtrent alles zeggen wat men maar wil, alleen gelieve men de moeite te nemen om te verklaren, hoe het komt dat het goede op zoo verwonderlijke wijze uit het kwade ontstaat, de vrijheid uit de slavernij, en de maatschappelijke orde uit eene verbastering die het verstand verduistert. Altoos zal dit feit blijven bestaan, en wie zou het durven ontkennen: de Katholiek gehoorzaamt aan den mensch omdat God het hem beveelt; gehoorzaamt aan God omdat hij de overtuiging heeft dat zulks voor hem een pligt is; gehoorzamende uit kracht van zijn geloof, gehoorzaamt hij overeenkomstig zijne natuur, en gehoorzamende overeenkomstig zijne natuur, gehoorzaamt hij met vrijheid. Geef mij eene maatschappij van ware Katholieken, en neem te gelijker tijd het besluit tot opheffing der gendarmerie, tot afbreking der gevangenissen, tot afschaffing van den beul; de Katholiek zal, wanneer al die dingen zijn opgeruimd, daarom niet minder gehoorzamen, wijl dit alles hem tot heden toe niet belet heeft vrij te zijn en de gehoorzaamheid te weigeren, wanneer het geweten het hem tot pligt maakte.

Wij zien niet wat men tegen deze bewijsvoering zou kunnen inbrengen, ten minste zoo men niet alle redelijkheid wil ter zijde stellen, om tegen beter weten aan moord en brand te schreeuwen tegen het bestaan, de waarheid en de geloofwaardigheid van het Katholicismus; in dat geval hebben wij niets te antwoorden, vooral als het uitgaat van menschen, die steeds den mond vol hebben over vrijheid van *overtuiging* en over eerbied voor de regten van het geweten. Wanneer men er zijn roem in stelt om het zoogenoemde en onomstootbare regt van ieders persoonlijke overtuiging bij den eersten den besten die maar voorkomt, te eerbiedigen, hij moge zich kwaker, mormoon, rationalist, mahomedaan, deïst of atheïst noemen, welke soort van onbeschaamdheid zal men dan niet noodig hebben om tot ons te zeggen, dat wij geen gehoor geven aan de rede, daar het toch eene uitgemaakte zaak is, dat wij, met twee honderd millioen wezens, die tot de verstandigste en beschaafdste van den aardbodem behooren, eene godsdienst, buiten welke het onmogelijk is die vrijheid te vinden, welke de grondslag en het bestaan der maatschappij is, waardig beschouwen om met het diepst geloof en het onwrikbaarst vertrouwen te worden omhelsd.

Zoo men eenmaal aanneemt dat het katholiek geloof redelijk is vallen alle tegenwerpingen weg. De gehoorzaamheid is niet meer vrij zoodra de daad niet meer bepaald wordt door den eigen wil van een wezen dat naar eene redelijke overtuiging luistert. Zoo lang de mensch slechts beveelt *als mensch*, kan de menigte nooit eene algemeene en zekere overtuiging erlangen dat hij zich niet bedriegt. De gehoorzaamheid houdt dus op natuurlijk te zijn. En evenwel, de gehoorzaamheid is noodig opdat de maatschappij bestaan blijve. Men moet haar dus verkrijgen door het geweld. Het geweld is alzoo het kenmerkend beginsel der regering van den mensch.

Daarentegen, wanneer men geloof aan God te gehoorzamen, moet men redelijkerwijze zich verpligt rekenen te willen 't geen God beveelt. Ieder die gehoorzaamt omdat Hij het wil is vrij. In eene maatschappij aldus zamengesteld (en de katholieke maatschappij is het) is de gehoorzaamheid ten naauwste verbonden met de vrijheid. Er blijft ons ten slotte niets anders over dan te herhalen wat wij in den beginne gezegd hebben: *de regering van God met de vrijheid, of de regering van den mensch door het geweld.*

Voor de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn benoemd tot rapporteurs voor de volgende wets-ontwerpen, de heeren:

I. Staatsbegrooting voor 1854.

Hoofdst. I. (huis des konings) Rochussen, van Nispen, van Rappard, Meeussen en Groen.

Hoofdst. II. (hooge collegien van Staat en kabinet des Konings) Rochussen, van Nispen, van Rappard, Slicher en Groen.

Hoofdst. III. (Buitenl. Zaken) Elout, de Man, Storm van 's Gravensande, Sterns en Gevers van Endegeest.

Hoofdst. IV (Justitie) Elout, de Man, Storm, Strens en Gevers.

Hoofdst. V (Binnenl. Zaken) Elout, de Man, Storm van 's Gravesande, Strens en Gevers.

Hoofdst. VI (Herv. Eeredienst) Wintgens, van Forcest, van Deinse, van Hoëvell en de Brauw.

Hoofdst. VII (R. C. Eeredienst) Wintgens van Nispen, Bots, Strens en de Brauw.

Hoofdst. VIII. (Marine) Baud, Dirks, v. Franck, Mackay en Rijk.

Hoofdstukken IX*a* (Openbare schuld) en IX*b* (Financien) Rochussen, van Nispen, van Rappard, Meeussen en Groen.

Hoofdst. X (Oorlog) Wintgens, Hoffman, Storm van 's Gravesande, van Hoëvell en de Brauw.

Hoofdst. XI. (Kolonien) Baud, Dirks, v. Franck, v. Hoëvell en Rijk.

Hoofdst. XII. (Onvoorziene uitgaven) Rochussen, van Nispen, van Rappard, Meeussen en Groen.

Wet op de middelen, Rochussen, van Nispen, van Rappard, Meeussen en Groen.

Volgens een berigt van Z. M. consul te Marseille omtrent den graanhandel aldaar tot en met 30 Sept. jl., is de omzet in dat artikel sedert de helft van Aug. jl. zeer levendig gebleven. De prijzen stonden laatstelijk op hetzelfde punt als in laatstgemelde maand, hetgeen vooral de zaken geldt die op levering geschieden. De aanvoeren waren vrij belangrijk en hadden bedragen in September 270,700 charges of 13,904 Ned. lasten, hetgeen met de aanvoeren in Julij en Augustus een bedrag uitmaakt van 643,700 charges of 34,330 lasten. In de eerste 6 maanden van 1853 werden aangevoerd 618,700 charges of 32,997 lasten: dus in de 3 laatste maanden 25 charges meer dan in de eerste 6 maanden. De verwacht wordende aanvoeren schijnen aanzienlijk te zijn. De voorraad ter plaatse was betrekkelijk gering te noemen, daar de verzending naar het binnenland aanmerkelijk was. De prijzen stonden voor Poolsche Odessa-tarwe $^{125}/_{130}$ kilogr. per charge (76 à 75 kilogr. per mud) op levering: in de maanden November en December 38 fr. per charge (ƒ 339.28 per Ned. last), in Januarij en Februarij fr. 38.50 per charge (ƒ 343.74 per Ned. last).

In rijst ging weinig om; de plaatselijke consumtie was zelfs zeer beperkt: Piemontesche (nagenoeg de eenige gebruikt wordende soort) gold fr. 40 à 48 de 100 kilogr. naar qualiteit.

De berigten omtrent den wijnoogst blijven slecht.

Voor de Spijskokerij der *Vereeniging van den H. Vincentius*, ter gelegenheid van den tegenwoordigen gezondheidstoestand:

Van I. O. een Baal Rijst.

» W. B.	ƒ 2.50
» N. N.	» 5.50
» G. O.	» 25.00
	ƒ 33.00
vorige opgave	» 841.[illegible]
zamen	ƒ 87[illegible].65½

Buiten het hospitaal zijn op 13 Oktober bij de cholera-kommissie alhier aangegeven 2 lijders en 5 overledenen.

— Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, zijn aangegeven op 12 Oktober 8 cholera-lijders, 4 hersteld en 6 overledenen.

— Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toe-

verzigt,, te Schiedam zijn aangegeven, als cholera-lijders: van 2—5 Oct. aangetast 12, gestorven 15, hersteld 2; van 5—9 Oct.: aanget. 6, gest. 5, hersteld 3; — te zamen, sedert den aanvang: aanget. 184, gest. 131, hersteld 35 en in behandeling gebleven 18.

Naar aanleiding van onderscheiden bij de Regering ingekomen verzoeken, dat de voortdurende bestaanbaarheid van het zoogenaamde Waarborg-genootschap voor weduwen, opgerigt door J. te Winkel en H. J. Rietveld, worde onderzocht, wordt het Koninklijk besluit van den 10den Julij 1840 (*Staatsblad* n°. 42) bij vernieuwing geplaatst in de *Staats-Courant.*

Bij Zr. Ms. besluit zijn benoemd: tot griffier bij het kantongeregt te Eindhoven, J. J. Schutjes, en tot griffier bij het kantongeregt te Asten, Mr. H. le Nobel.

Bij Zr. Ms. besluit is, op derzelver daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend aan: P. Hoyer, als plaatsv. van den kantonr. te Naarden; J. C. van Wessem, als plaatsv. van den kantonr. te Zaandam, en Mr. P. F. van Cooth, als regter-plaatsv. bij de arrond.-regtb. te 's Hertogenbosch.

's GRAVENHAGE, 14 Oktober. Men verneemt dat het borstbeeld van Z. M. onzen Koning, bestemd tot sieraad voor het front der koninklijke stoomweverij van de heeren G. en H. Salomonson te Nijverdal, derwaarts is afgezonden. Deze buste, van uitmuntende gelijkenis en bewerking, is gegoten gecisceleerd in de metaalgieterij van de heeren L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.

— De Minister van Finantien heeft bekend gemaakt, dat de verzameling der statistieke tabellen van den handel en de scheepvaart van het koningrijk over 1852, voor het publiek verkrijgbaar is gesteld, bij de gebroeders Gunta d'Albani, boekdrukkers te 's Gravenhage, tegen den prijs van *zes gulden vijftig cents*, per exemplaar.

— Dezer dagen zijn door de provinciale kommissie van onderwijs alhier, van de 22 geëxamineerden tot het verkrijgen van den *tweeden* rang 10 personen toegelaten; terwijl van de 29 geëxamineerden voor den *derden* rang, slechts 11 toegelaten zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 Oktober. Van alle zijden wordt de tijding bevestigd dat de sultan het manifest heeft uitgevaardigd, waarbij het besluit van den Divan om den oorlog te verklaren wordt bekrachtigd. Wat den eisch betreft aan Russischen bevelhebber der Donau-vorstendommen gedaan zoo zijn er thans zes verschillende lezingen in omloop betreffende den ter ontruiming vastgestelden tijd, als: I. dadelijke aanvang der vijandelijkheden; II. na elf dagen; III. na veertien dagen; IV. na een en twintig dagen; V. na vier weken; VI. na veertig dagen. Daar de tekst van het Turksche manifest nog niet bekend is, valt het moeijelijk met eenige zekerheid te zeggen welke lezing hier de ware is.

De depêche uit Weenen ontvangen (zie ons vorig nommer) spreekt van vijftien dagen.

— De *Constitutionnel*, waaruit wij reeds gisteren het een en ander mededeelden, schrijft het volgende:

»De door de Furij gebragte dépèches voor het Engelsche gouvernement, zijn te Parijs aangekomen. Onmiddellijk heeft Z. Exc. Lord Cowley ze naar Londen verzonden. Zie hier beknopt de tijdingen welke zij behelzen:

»Den 1. Oktober heeft de Divan aan Omer-Pacha het bevel gegeven den Prins Gortschakoff te beteekenen dat hij de Donau-vorstendommen moest ontruimen, dat bij gebreke hiervan de vijandelijkheden tusschen Rusland en Turkije konden verklaard worden begonnen te zijn. Intusschen zal Omer-Pacha, die eene voortreffelijke strategische stelling inneemt, geene de minste beweging doen om den Donau te overschrijden, maar het Russische leger [illegible]. Denzelfden dag, den 1 Okt., heeft de Divan een behoorlijk beroep gedaan op den zedelijken en zoo noodig op den stoffelijken bijstand van Frankrijk en Engeland, en officieel de verschijning der te Besika vereenigde vloten vóór Konstantinopel verzocht.

Dat verzoek van den Sultan komt overeen met de beslissing, die gemeenschappelijk door de Fransche en Engelsche gouvernementen was genomen ten aanzien der door de eskaders te verleenen hulp. Wij gelooven dat inderdaad den 27 Sept. ll. gelijktijdig van Parijs en Londen bevelen aan de admiraals Dundas en Hamelin zijn gezonden, die hun voorschreven de schepen onder hun bevel voor Konstantinopel te doen verschijnen. Op dit oogenblik moet die beweging volbragt zijn."

— Hiermede stemt in de hoofdzaak overeen, 'tgeen gelezen wordt in het *Journal des Débats*.

Dit dagblad geeft echter eenige andere bijzonderheden op, die hierop nederkomen:

De Sultan zou een manifest aan het volk uitvaardigen waarin de oorlog als heilig zijnde, geproclameerd zou worden.

Ten zelfden tijde zou hij een verzoek rigten aan Frankrijk en Engeland, om hunne zedelijke en stoffelijke hulp; de Fransche en Engelsche gezanten zou hij te gelijkertijd verzoeken de vloot onmiddellijk te ontbieden.

Wat het leger betreft, aan welks hoofd zich Omer-pacha bevindt, deze bevelhebber zou terstond tot den kommandant van het Russische leger eene sommatie rigten, om het Turksch grondgebied te ontruimen. Ingeval deze mogt antwoorden, dat hij wenscht dienaangaande de bevelen zijner regering te vernemen, had de bevelhebber van het Turksche leger in last de vijandelijkheden te beginnen, zonder evenwel in de tegenwoordige omstandigheden den overtogt over den Donau te ondernemen.

— Men leest in een dagblad van Nizza, dd. 6 Oct. Gisteren ontdekte men op een grooten afstand in zee een eskader, zamengesteld uit verscheidene oorlogschepen, die koers zetteden naar het Oosten. Wegens den grooten afstand was het onmogelijk te onderscheiden of het Engelsche dan wel Fransche schepen waren.

Volgens den *Constitutionnel*, is prins Menchikoff tot gouverneur van de Vorstendommen benoemd en zijn alzoo de beide hospodars van hunne functiën ontzet.

— De Keizer heeft den Nederlandschen gezant baron Fagel ten gehoore ontvangen. De generaal was belast, om aan den Keizer een eigenhandigen brief van zijn souverein te overhandigen.

— De *Patrie* spreekt heden de verzekering der Engelsche bladen tegen, dat Perzië een verbond zou hebben gesloten met Rusland; en beweert daarentegen dat Perzië zich zou hebben aangesloten met Turkije.

— Volgens den *Constitutionnel*, zou de generaal Paskewitsch, den generaal Gortchakoff hebben vervangen, in het opperbevel over het leger der Donau-Vorstendommen.

MADRID, 7 Oktober. De regtbank alhier heeft heden den gérant van het dagblad *Diario Espagnol* vrijgesproken in het proces, waarin hij door de regering betrokken was.

— De graaf van Mirasol is benoemd tot kapitein-generaal van Valencia, ter vervanging van den generaal Compozano, die tot direkteur-generaal der artillerie is benoemd.

— De heer Calderon de la Barca houdt zich ijverig bezig met de organizatie der centrale administratie van zijn departement.

— Naar men verzekert hebben de heeren Rios Rosas en Pacheco geweigerd, de betrekking aan te nemen van raadsheer bij het opperste geregtshof.

— Mgr. Brunelli, apostolische nuntius bij ons hof, is naar Rome vertrokken.

ENGELAND.

LONDEN, 13 October. De *Morning Post*, het bijzonder orgaan van Lord Palmerston, ofschoon veel berispende van hetgeen tot heden toe gedaan is, verzekert echter, dat hij van het begin der Oostersche quæstie af, vast besloten heeft aan de verordeningen van Rusland tegenover Turkije, weerstand te bieden.

Het blad verklaart dat de ministers alle hunne middelen hebben uitgeput om Rusland te bewaren voor de vernedering of de nederlaag welke op zijne handelwijze zal volgen; maar dat tot dusverre alle die pogingen schipbreuk hebben geleden. Het zou beneden de waardigheid van Frankrijk en Engeland zijn den Czaar langer voorslagen te doen of om den vrede te smeeken.

Het is thans — voegt het blad er bij — de beurt van den Czaar om nota's voor te stellen of voorwaarden aan te nemen. Zulks mag hem vernederend voorkomen, maar de oorlog zou zijn ondergang wezen. De dreigende oorlog zal des Sultans bondgenooten niet aan het wankelen brengen. Engeland en Frankrijk zijn gereed om Turkije te water en te land tegen zijn ruwen en eerzuchtigen nabuur te verdedigen."

— In een zeer scherp artikel van den *Morning Herald* wordt op eene bedekte wijze, waarvan de bedoeling echter [illegible] dat de *Times* aan Rusland verkocht is, ofschoon men zulks niet voetstoots kan aannemen, valt het evenwel niet te ontkennen, dat de *Times* dikwijls een vermetelen en insolenten toon aanslaat, en nog op dit oogenblik voortgaat met den stand der Oostersche quæstie te bespreken op eene wijze, die grootendeels in strijd is met de jongste tijdingen. Zoo leest men:

»De heden uit Konstantinopel ontvangen berigten zijn niet van beslissenden aard. De zoogenoemde oorlogsverklaring is vijftien dagen uitgesteld en er is nog altijd hoop dat door onderhandelingen of schikkingen bewerkt kan worden dat het niet tot daadwerkelijke vijandelijkheden kome.

Men verzekert dat er te Konstantinopel in het geheim pogingen gedaan zijn om door onderhandeling te komen tot eene schikking en voorwaarden, welke zoowel voor Rusland als voor de oud-Turksche partij aannemelijk zouden zijn. Men zegt dat Rusland, met het doel om Frankrijk en Engeland van de behandeling der Turksche aangelegenheden uit te sluiten, en uit eene moeijelijke stelling te geraken, uit eigen beweging en bij onderhandsche schikking in voorwaarden zou bewilligen, die Turkije zou kunnen aannemen, hetgeen ten gevolge zou hebben, dat de invloed der Westersche mogendheden te Konstantinopel gebroken zou zijn en dat Reschid-Pacha en zijne Europeeschgezinde ambtgenooten het bewind aan de oud-Turksche partij zouden moeten afstaan. Deze partij rekent altijd op den bijstand der Westersche mogendheden, en acht het zeker dat zij uit eigen belang wel zullen zorgen, dat Konstantinopel niet in de magt van Rusland valle; daarom durft zij zoo heftig op oorlog aandringen. Wij vertrouwen echter nog dat Reschid-pacha en zijne aanhangers zich tegen hunne tegenpartijders zullen kunnen staande houden; en de diplomatie zal, naar wij hopen, het geschilpunt tusschen Rusland en de mogendheden weten te beslechten, daar het thans alleen nog maar den vorm betreft, terwijl Rusland verklaard heeft tegen de door de mogendheden gestelde voorwaarden, wat de zaak aangaat, geene bedenkingen te hebben."

Op eene andere plaats drukt het orgaan zich dus uit:

Wij verheugen ons te kunnen mededeelen dat de ontmoeting der drie souvereinen te Warschau, geene voor den vrede van Europa gevaarlijke gevolgen heeft. Deze ontmoeting heeft voor Rusland geene vruchten opgeleverd, maar is eene ijdele demonstratie geweest. Ja, er is meer, Keizer Nikolaas heeft te Warschau woorden gehoord, die gelijkstaan met eene verklaring dat de Pruissische monarchie zelfstandig is en blijven wil. De Koning van Pruissen heeft getoond dat het hem toevertrouwde gezag niet in onwaardige handen ligt. Hij heeft zich niet laten verlokken tot afwijking van zijn vorstenpligt.

»Indien de Keizer van Rusland gehoopt had te Warschau een nieuw Heilig Verbond en eene nieuwe koalitie tot stand te brengen, dan is hij geheel te leur gesteld. Althans, voor zooveel Pruissen betreft is daaraan niet langer te twijfelen. Is een gelijksoortig besluit door den Keizer van Oostenrijk minder stellig uitgedrukt, men kan echter zonder overdrijving zeggen dat de poging om door persoonlijken invloed de beide groote militaire hoven van Duitschland op Ruslands zijde te brengen, over het geheel mislukt is."

Voorts levert de *Times* beschouwingen over den toestand der Christenen in het Ottomansche rijk.

— Het bevestigt zich dat zes regementen bevel hebben ontvangen zich in te schepen en dat zij alleen bestemd zijn, om de Engelsche krijgsmagt op Malta en Gibraltar te vervangen, waarvan troepen naar Britsch-Canada gezonden zijn. Uit eene goede bron wordt voorts vernomen, dat Engeland, in weerwil van deze oorlogstoebereidselen; besloten heeft alle middelen tot behoud van den vrede uit te putten en alleen in de alleruiterste noodzakelijkheid tot den oorlog zal overgaan.

— Te New-Castle heeft de cholera zoo goed als opgehouden. Het aantal slagtoffers bedraagt tot dusverre 1474 in 40 dagen. In 1831—1832 zijn er in denzelfden tijd 270 aan deze epidemie overleden.

— De Turksche gezant heeft bij den minister van Buitenlandsche Zaken een bezoek afgelegd.

— De berigten, uit Britsch-Indië ontvangen, bevestigen, dat de oorlogspartij in Ava zich weder meer doet gelden, hetgeen onze troepen in het verre oosten niet weinig bemoeijelijkt, daar zij buitendien door ziekte zwaar lijden.

De val van Peking wordt alsnu ophanden beschouwd en daarmede die van de tegenwoordige Chinesche dynastie. De gebeurtenissen, welke zich in China voorbereiden, niet minder dan het Turksche vraagstuk, trekken de aandacht van onzen handel en van onze staatslieden en doen ook aan versterking van onze magt in Indië denken.

Men berigt ook, dat Herat door de Perzen genomen is; verleden jaar werd dit mede gemeld, doch alstoen werd dat berigt ongegrond bevonden. Welligt dat nu, door eenige ondersteuning van Russische zijde, die vermeestering, welke de Britsche staatkunde dwarsboomt, mogelijk is geworden. Althans schijnt het buiten twijfel, dat Ruslands invloed in Perzië boven drijft.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 12 Oktober. De *Zeit*, het half-officieel orgaan der Pruissische regering, behelst de volgende redeneringen over de houding van Pruissen in het Turksch-Russisch geschil:

»Wanneer Pruissen neutraal blijft, dan beteekent dit geenszins dat het zich zelf veroordeelt om niets te doen.

»Integendeel: Pruissens taak, zoo wij die wel begrijpen, is eene *bemiddelende* neutraliteit. Hoe meer Pruissen zich onthoudt van eene daadwerkelijke deelneming aan den bestaanden strijd; — hoe minder het eenig *eigen* belang bij het voorwerp van dien strijd aan den dag legt, met des te meer vrijheid zal het zijne bemiddelende stem kunnen verheffen, en des te meer is het te verwachten, dat daaraan gehoor verleend zal worden.

»Juist ten aanzien der Russisch-Turksche geschillen

komen de belangen van geen ander der groote Europeesche Staten zoo weinig in het spel, dan die van Pruissen. Onze handelswegen nemen hunne rigting naar het *Westen*; in de zwarte zee wordt d Pruissische vlag weinig gezien, omdat onze industrie daar geen kanalen heeft. Onze *materieele* belangen (de politieke daargelaten) worden dus door eenen oorlog tusschen Rusland en Turkije bijna geheel niet regtstreeks benadeeld. Noch Engeland, noch Frankrijk, noch Oostenrijk kunnen van zich hetzelfde zeggen. Daarin ligt Pruissens roeping als bemiddelaar.

»Maar Pruissen kan bij eene bemiddeling geen ander doel hebben dan den *vrede*. In Engeland en Frankrijk wordt gesproken van maatregelen om den vrede door *dwang* te behouden, of den oorlog binnen zekere grenzen te beperken. Wij vreezen niet dat Pruissen in de noodzakelijkheid zal komen van zijne oorlogskrachten te ontwikkelen, ten einde voor het behoud des vredes werkzaam te zijn. Maar al moet dit het geval wezen, dan zou zulks naar onze overtuiging toch alleen strekken om aan zijne tot vrede vermanende stem meerder nadruk te geven.

»Indien wij derhalve vroeger zeiden: »Naar onze overtuiging zal de houding van Pruissen ten aanzien der gebeurtenissen in het Oosten die eener ontzag gebiedende neutraliteit zijn," — dan voegen wij er heden, evenzeer naar innige overtuiging, bij: die neutraliteit kan echter geen werkeloos-afwachtende, zij moet eene *bemiddelende* zijn."

— De nood, welke in het kanton Tessin, ten gevolge van de afsluiting der grenzen reeds zeer hoog is gestegen, wordt thans nog vermeerderd door het mislukken van den wijnoogst. Een groot gedeelte der ingezetenen is hierdoor geheel ten gronde gerigt.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 14 Oktober.

ONDERTROUWD (13 Okt.): C. L. Knaudt met A. C. de Ruijter. - Joh. Fritz met H. C. L. Claus.

GETROUWD (13 Okt.): A. van Rooy Jr. met A. C. Nuyten. - H. van Voorst, van Zaandam met M. E. Cuno.

OVERLEDEN (11 Okt.): L. A. Kesper, 8 m.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			13 OKT. 4½ u. gebl.	14 OKT. 4 u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.			61 3/16	61 3/16	a	61⅜	61 5/16
Dito Dito	3	»	74 1/16	74	»	74⅛	74⅛
Dito Dito	4	»	92⅞	93⅛	•		
O. I. Leening 1844	4	»	92⅞	93	•		
Amortis. Syndic.	3½	»	92⅝		•		
Handel-Maatschappij	4½	»	125	124½	»	125	
Aand. Rijn-Spoorweg	»	»			•		
Aand. Holl. S. M.					•		
Obligatien	»	»			•		
BELGIE, Obligatien 1844	»	»			•		
Cert. bij de Belg. Bank	2½	»	49⅞	49⅞	•		
Dito bij Rotsch. en Volksv.	»	»	50¼	50⅛	•		
FRANKRIJK, Obligatien	3	»		69	•		
SPANJE Nieuwe	1	»	21½	21 7/16	•	21 9/16	
Dito	3	»	45¼		•		
Dito Binnenl. à 6/m.	»	»	40 11/16	40¾	•		
Coup. Bewijzen.			5 5/16	5 5/16	•	5⅜	
Amortisable Schuld		»		4 11/16	•		
PORTUGAL te Londen	5	»	37¾	37⅝	•	37⅞	37⅞
Dito uitgestelde		»			•		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	106⅛	106	•		
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	105¾		•		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	»	97		•		
Dito	4½	»	95⅞	96	•		
Dito bij *Hope*	4	»		90½	•		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	»	89 3/16	89⅛	•		
Dito bij id. 5de Serie	4	»			•		
Cert. te Hamburg	5	»			•		
Inschrijving in Assignat.	6	»	72⅝		•		
Cert. van dito	»	»	72⅝	72½	•		
POLEN, Certifikaten	4	»			•		
Dito Aand. à fl. 500					•		
Dito met Lot. » 300					•		
AMERIKA, Bank-Actiën			3⅞	4 7/16	•		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					•		
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.		77⅝	77½	•	77 11/16	
Dito 1852	»	»			•		
Dito 1847	2½	»	39¼	39 15/16	•	40	
Dito 1851	2½	»	39 13/16	39 15/16	•	40	
Dito 1849	5	»	90½	90½	•	90⅝	
Weens. Bank bij *Goll en C°.*	»	»			•		
Dito	4	»			•		
Letter [illegible]	5	»	90½	90½	•	90⅝	
Aand. met Loting fl. 500		*f*			•		
Nieuwe dito [illegible] 250		»			•		
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer* 5 pCt.							
BRAZILIE te Londen 1824	5	»	97⅛	97⅛	•		
Dito Leening 1843	5	»		99½	•		
PERU	4½	»	69	69½	•		
MEXICO Nieuwe	3	»	23⅜	23¼	•	23 5/16	
VENEZUELA à £ 100	2¼	[illegible]					
GRENADA à £ 100	2	»	20 5/16	19 15/16	•	20	
Dito Uitgestelde			8½	8¼		8 5/16	
ECUADOR à £ 100		»	3¼	3¼			

Mexiko onbepaalde 22 13/16, ⅞; Venezuela uitgestelde 14.

Zonder dat de handel heden iets bijzonders opleverde, was onze fondsenmarkt heden over het geheel iets vaster.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 3 pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55 15/16	Livorno	2/m.	*f* 39
»	zigt	» 56⅜	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55⅜	Petersburg	»	» 1.86
»	½/m.	» 55¾	Weenen	6/w.	» 31¼
Madrid	3/m.	» 244	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 244	Frankfort	»	» 98¾
Seville	»	» 241	Hamburg	2/m.	» 35¼
Bilbao	»	» 242	»	zigt	» 35⅝
Lissabon	»	» 41¼	Londen	2/m.	» 11,67½
Porto	»	» 41¼	»	zigt	» 11,80
Genua	2/m.	» 46	Rotterdam		» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Okt. Belg. leen. 2½ pc. 53¾, 1840, 1842 4½ pc. 95¼; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21⅛; Binnenl. 3 pc. 41; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 81.

PARIJS, 13 Okt. Fransche 3 pc. 72.60; 4½ pc. 99.50; Spanje 3 pc. Binnenl. 40⅝; id. 1 pc. 21½; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —.

LONDEN, 13 Okt. Cons. kont. 91¼ a —; op tijd 91¼ a —; Braz. 97 a 99; 1829/39 97 a 99; 1852 — a —; Den. 3 pc. 81 a 83; 5 pc. 103 a 104; Ecuad. 4½ a 4¾; Gren. 20¼ a 20¾; Uitgest. 8 a 8½; Mexiko Nieuwe 23¾ a 24; Peru 4½ pc. N. 69 a 71; Uitgest. 48 a 50; Rusl. 1822 5 pc. 112 a 113; (N.) 4½ pc. 97 a 98; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 43 a 43½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 21⅜ a 21⅝; 3 pc. 44½ a 45; Coup. cert. 5¼ a 5¾; Passive 4¼ a 4¾; Holl. 2½ pc. 62½ a 63; id. 4 pc. 93 a 93½; Venez. 31 a 33; Uitg. 12 a 14; Wissel op Amsterdam *f* —.—; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 13 Okt. Met. 5 pc. 90⅛; Bank-Aktien 1286; Loten fl. 250 117; Wissel op Londen 10.57, Zilver 11¾.

BERLIJN, 12 Okt. Schuldbr. 3½ pc. 91; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 95¼; Pools. 4 pc. 87½; Loten fl. 500 89¼; Oost. Met. 5 pc. 82½; Amsterdam zigt 141⅞; id. 2/m. 141⅛.

HAMBURG, 12 Okt. Russ. Cert. 102½; Oostenrijk Met. 5 pc. 92½; Spanje 1—3 pc. 20⅝; Binnenl. 3 pCt. 38⅛.

FRANKFORT, 13 Okt. Met. 5 pCt. 79¼; W. Bank-Aktiën 1330; W. Loten fl. 250, 117; Spanje 1 pCt. 21⅛, id. 3 pCt. 40; Wissel op Weenen 105.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 14 Oktober. Tarwe stil, alleen verkocht: 125 ℔ ger. b. Pools. *f* 415.

Rogge prijthoudend: 122, 123 ℔ Pruiss. *f* 292, *f* 295; 116, 117 ℔ o. Gedr. *f* 270, *f* 273; 117 ℔ j. Arch. *f* 275.

Garst in een doen: 114 ℔ Deens. *f* 268.

Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie in April ek. 73, Sept. 65½; Oct. *f* 71; Nov. 72; Dec. 72 &c. *Raapolie* op 6/w. *f* 38¾, Vliegend *f* 37¼; 1°. Mei ek: *f* 40¼, ¾; Nov. *f* 37¾, ⅝; Dec. *f* 39, 38¼. *Lijnolie* op 6/w. *f* 30; Vliegend *f* 29¾; 1°. Mei *f* 30¾; Nov. *f* 29¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 41; Vliegend *f* 39¼.

ROTTERDAM, 13 Okt. Tarwe. 155, 156, 157/2 ℔ witb. Poolsche *f* 480, 490. — Rogge. 143/2 ℔ Kaukasus *f* 280.

SCHIEDAM, 13 Okt. Moutwijn *f* 22; Jenever *f* 26,50; Amst. Proef *f* 27,75; per Ned. vat zonder fust, zonder belasting.

ANTWERPEN, 13 Okt. *Koffij.* Wij kunnen den verkoop melden van ongeveer 1500 balen Java.

Graanmarkt. In Tarwe blijft de handel levendig met stijve prijzen; in Rogge zijn de zaken van weinig beteekenis, tengevolge der weinig te koop aangeboden partijen en de hooge prijzen die door de houders geëischt worden.

Rijst. Men heeft voor ongeveer 2500 zak Aracan *uncleaned* *f* 8 in Entrepot betaald.

Suiker. Geraffineerd. Gedaan ongeveer 100,000 kil. Gestampte en 50,000 kil. id.

Tabak. Uit de eerste hand gedaan 134 vat Kentucky.

LONDEN, 12 Okt. *Koffij.* In Ceylon Plantage geene verandering, met veel vraag, vooral voor konsumptie. In Natif zijn eenige kleine partijtjes gedaan a 45 s. 6 d. tot 46 s. 4 d.; de markt behoudt een ferm aanzien. Brazil wordt tot volle prijzen gevraagd, doch weinig aangeboden.

Rijst. Flaauw; tot vorige prijzen deden zich geene koopers voor.

Talk. De stijging blijft aanhouden. St. Petersburg Y C 58 s. 6 d. tot 59 s.

Graanmarkt. De prijzen van de Tarwe hebben geene verandering ondergaan. Grof tot vorigen koers vastgehouden.

BORDEAUX, 10 Okt. *Voorloop.* 3/4 blijft op 182 fr. voor dadelijk.

SCHEEPSTIJDINGEN.

SHEERNESS, 11 October. Het schip Anjes, kapt. Esink, v. Amsterdam n. Batavia, is gisteren alhier door twee vaartuigen, met verlies van anker en touw, uitgestooten roer enz. binnengebragt, hebbende bij mistig weder, het vuur van den Galloper W. N. W. 8 mijlen, op een drijvend wrak gestooten; is op de zijde gehaald en heeft waarschijnlijk schade aan den achtersteven bekomen, doch maakt geen water. Toen het schip stiet, had men 20 vademen water bij het lood.

UITGEZEILD:

TEXEL, 13 Okt. G. Ferrari, Fenice, Palermo. - A. Castelano, Guileo, Napels. - W. J. Schummelketel, Johanna Maria, Porto.

HELVOET, 13 Okt. J. van der Eb, St. George d'Elmina, St. George d'Elmina. - A. Parido, l'Esperanza, Constantinopel. E. Cacase, Eluise, Triest.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT.

Op Maandag 17 Oktober, 's avonds ten vijf ure.

N° 1. Een Huis, Tuin en Erve, Heerengracht, X 404, waarachter Stalling en Erve, Reguliersdwarsstraat, X 318 à 20.

2. Een Huis, Tuin en Erve, Heerengracht, SS 2[illegible]3.

3. Een Huis en Erve, Kalverstraat, D 28.

4. Een Huis en Erf, Keizersgracht, Y 173.

5. Een Huis, Tuin en Erve, Keizersgracht, SS 382.

6. Een Huis en Erve, Spiegelgracht, CC 439.

7. Een Huis en Erf, Damrak, H 112.

8. De Boeren-Hofstede *Kent uw zelven*, in Groot Duivendrecht, groot b. 14.1990.

9. Twee Kampen Wei- en Hooiland, Venzer-Polder, over Perceel N° 8, groot b. 1.3220. } zamen in slag.

10. Negen Kampen dito, aan den Amstel, in den Groot-Duivendrechtschen Polder, groot b. 11.3890.

11. Elf Kampen dito, in Groot-Duivendrecht, groot b. 13.7245. } te zamen in slag.

12. Een Huis en Erve, Utrechtsche Dwarsstraat, Z 222.

13. De Opstallen der Gebouwen en Getimmerten, enz. (tot Amotie), op den Kadijk en op het Plein, N° 2923 à 28 en 4687

ADVERTENTIEN.

(3365) Heden verloste ontijdig van eene *DOCHTER*, M. BEELEN, geliefde Echtgenoote van

F. VESTER.

ALKMAAR, 8 October 1853.

TABAK.

Een fatsoenlijk JONGELING, 19 jaren oud, van de R. C. Godsdienst, de Hollandsche en Fransche talen magtig, eene goede hand schrijvende, bekwaam in het Sorteren en Eesten, met het Sigarenmaken bekend en met den Winkel kunnende omgaan, zag zich gaarne met 1 November aanstaande of eerder geplaatst als **BEDIENDE** in een TABAKS-AFFAIRE, tegen genot van kost en inwoning, in eene der steden van Noord-Brabant. Hierop inclinerende gelieve zich met *franco* brieven te adresseren onder Letter A. bij den Uitgever dezer Courant. (3313)

GENEZING VAN EEN OPEN BEEN, *door de zalf en pillen van HOLLOWAY, nadat men alle andere middelen te vergeefsch beproefd had.*

De heer John [illegible] schrijft in eenen brief aan den professor Holloway, gedagteekend den 11 September 1850. »Een heer, inboorling dezer stad, bezeerde eenigen tijd geleden de wreef van een zijner voeten, waardoor eene open wond ontstond, welke binnen kort zoo toenam dat dezelve zich uitstrekte tot aan de knie. Hij was eenige maanden onder behandeling van eenen chirurgijn alhier, wiens heelmiddelen echter geen nut voortbragten. Toen besloot hij zijne toevlugt te nemen tot de zalf en pillen van Holloway, tengevolge waarvan hij thans geheel genezen is, en de beste gezondheid geniet."

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.7[illegible] *f* 15.50, *f* 23,50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 15.[illegible] *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche straat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MEIJS te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (3330)

In den Boekhandel van C. L. VAN LANGENHUYSEN wordt met succes gedebiteerd:

INLICHTINGEN EN OPMERKINGEN OVER HET Adres der Bisschoppelijke Klerezij, aan Z. M. den KONING gedagteekend 14 April 185[illegible] (1 Joann. II: 19.)

Aangeboden aan Katholieken en Protestanten, door een R. C. Pastoor. Prijs 25 Cents.

NIEUWE INLICHTINGEN EN OPMERKINGEN OVER DE ERKENNING DER OUD-BISSCHOPPELIJKE KLEREZY ONDER DE OUDE STAATS-KERK en later, Aangeboden aan Katholieken en Protestanten door H. J. SONJEE, R. K. Pastoor te Noordwijk.

Prijs 20 Cents.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.